22.3.2021

Eduskunnan lakivaliokunta

Asia: HE 4/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan lakivaliokunta pyytää sosiaali- ja terveysministeriön lausuntoa hallituksen esityksestä, jolla esitetään muutoksia lakiin lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä.

Valiokunta pyytää erityisesti ottamaan kantaa työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan lakivaliokunnalle esittämästä lausuntopyynnöstä (TyVP 3/2021 vp) ilmenevin tavoin ehdotetun 5 b §:n mukaiseen rikosrekisteriotteen nähtäväksi pyytämisen harkinnanvaraisuuteen.

Sosiaali- ja terveysministeriö kannattaa hallituksen esityksessä ehdotettuja muutoksia. Esityksen tavoitteena on suojella alaikäisten henkilökohtaista koskemattomuutta ja edistää heidän henkilökohtaista turvallisuuttaan. Lasten suojelun ja oikeuksien toteutumisen kannalta on perusteltua, että mahdollisuus (oikeus) rikostaustan selvittämiseen on esityksessä ulotettu koskemaan myös lyhytkestoisia enintään kolme kuukautta kestäviä tehtäviä. Oikeus on lain 5 b §:ssä säädetty työnantajille ja heihin rinnastettaville tahoille eli siviilipalveluskeskukselle ja työ- ja elinkeinoviranomaiselle sekä muille rikostaustan selvittämisvelvollisille tahoille. Vapaaehtoinen rikostaustan selvittäminen lyhytkestoisissa enintään kolme kuukautta kestävissä palvelussuhteissa perustuisi työnantajan tai muun rikostaustan selvittämisvelvollisen harkintaan ja riskianalyysiin, jossa lasten suojelun tarpeiden ja työn järjestelyjen katsotaan edellyttävän rikostaustan selvittämistä.

Selvittämismenettelyn kohteena olevan henkilön yksityisyyden suoja huomioon ottaen on tärkeää, ettei menettelyllä mennä yli sen, mikä on lasten suojelun kannalta perusteltua. Myös Euroopan unionin yleinen tietosuoja-asetus (EU) 2016/679 ja sen vaatimukset henkilötietojen käsittelylle on huomioitava. Esityksessä muutosten suhdetta näihin kysymyksiin onkin käsitelty. Ministeriö jättää eduskunnan harkittavaksi, olisiko 5 b §:ssä kuitenkin tarpeen säätää, että rikostaustan selvittämismenettely lyhytaikaisia tehtäviä koskien edellyttäisi riskianalyysiä tai muuta luotettavaa selvitystä rikostaustan selvittämisen tarpeellisuudesta lapsen suojelemiseksi.

Lopuksi sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että lain toimeenpanon ja tavoitteiden toteutumista olisi hyvä seurata.

Osastopäällikkö Veli-Mikko Niemi

Neuvotteleva virkamies Tiina Muinonen